

Socknens fem soldattorp hörde alla till Kungl. Jönköpings Regemente och Västra härads kompanis första korpralskap. Svartavad liksom NO 13 Alehög förs till Mejen- sjö - roten, som skulle hålla torp och soldat, bestod av Mejensjö Storegård och Norregård, medan Alehög fördes under Mejensjö Södergård.

Om Svartavad fanns redan, innan Karl XI:s indelningsverk inrättades, framgår inte. I de första mönsterrullorna från 1686-88 noteras Nils Mattsson "för Mäijensiö" . Namnet Svartavad förekommer aldrig i rullorna utan var "hemmanamnet". Vid mönstringen 1697 har torpet fått sitt nummer, d v s 10, som sedan följer det genom åren. Nils Mattsson är då fortfarande kvar, men några som helst uppgifter om honom lämnas inte. Husförhörslängder finns inte bevarade förrän 1730.

Efter 1697 tycks. inga rullor ha förts förrän 1716. Åtminstone finns ingen filmad sådan. Vid mönstringen 1716 är Nils Mattsson försvunnen och som soldat för roten står Nils Larsson, som är "antagen i September 1716" , 20 år gammal, smålänning och ogift. Han tycks få helt -ny mundering. Bl.a. får han "af roten nya släpekläder", d v s kläder för hemmabruk - uniformen fick bara användas, när soldaten var i tjänst. Vidare får Nils Larsson "Soldatevärja... gehäng, hatt med hvitt snöre, 1 vit och 1 svart halsduk, 1 grå Wallmars Lifräck, Skintröja, 1 par Böxor, 1 Bröstlapp, 1 Siorta.. . 1 par hvita ullstrumpor, 1 par grå dito, 1 par swänska Skoor" . Som nämns under Alehög har av tillgängliga källor inte kunnat utläsas, hur swänska Skoor" var beskaffade.

Vid mönstringen 2 okt. 1718 noteras, att Nils Larsson var "ej j medh in Februari 1718 i stället Per Jönsson hijt Transporterad från 79". Vad som hänt den unge Nils Larsson framgår inte - han är bara inte med längre. Ersättaren Per Jönsson är ung även han, bara 20 år men ändå med två tjänsteår bakom sig. Han blev inte så gammal - i rullan från oktober 1719 noteras, att han dött "23 Dec. 1718". Alla fem soldaterna i Ljunga socken hade ingått i det manskap, som kommenderats till Norge vid Karl XII: s framryckning dit på hösten 1718. Sedan kungen stupat för kulan i Fredrikshald 30 november, hade delar av svenska armén snabbt dragit söderut i ett oordnat och mycket illa skött återtåg. Mängder av soldater dog av köld, hunger och framför allt av den grasserande " fältsjukan". Av socknens fem soldater kom bara Bengt Jonsson på Frjodafällan tillbaka.

NO 10 tycks ha varit vakant i drygt två år, men sedan "har Roten d. 24 Januari j 1721 inställt Tråssdrängen af Smålands Cavallerie Carl Johansson" . "Ny karl god" står det vid mönstringen 1721 om den 30-åriga f.d. trossdrängen.

Men sju år senare noteras om Carl Johansson "Fehl på synen, får afskied". Det tycks dröja något år, innan man finner någon ersättare, men sedan har "Roten uppwist d. 15 Januari j 1730 Anders Nilsson". Genom de olika kyrkböcker, som nu börjar föras och som är bevarade, får vi lite flera uppgifter om sockenborna. Av födelseboken framgår, att Anders Nilsson har soldatnamnet Swahn - det är med i rullan 1741 - och att han och hustrun Kirstin får åtminstone en dotter och tre söner under åren i Svartavad. År 1742 är Swahn "Commenderad i Findland" - som nämns på s. 3 har Sverige förklarat

Ryssland krig. Han tycks ha klarat sig hel- skinnad - socknens övriga fyra soldater kommenderades till "Galeren Horn" , där tre av dem omkom.

Vid mönstringen sommaren 1744 noteras, att Swahn avancerat till korpral i januari 1743 och förflyttats till NO 47. I hans ställe har "Roten ersatt d. 1 Martz samma år" med Ivar Åhman. Denne var kvar i Svartavad till hösten 1752, då han transporterades till Ödestugu - han och hustrun Maria och de tre barnen, som föddes i Svartavad, har "flött till Ödestugu" , står det i längden. I rullan från hösten 1764 står, att "Roten ersatt d. 12 Nov. samma år" med Isac Åhman.

Isac Åhman, som alltså kom till Svartavad 1752, var född i ett soldattorp under Hällaryd i Stockaryd och hade efter giftermålet med Lena Samuelsdtr -från Brunseryd i Hjärtlanda i några år bott i Örsby. Fyra barn hade paret Åhman vid flyttningen till Svartavad, ytterligare tre föddes här, innan den 40-årige Isac i januari 1763 fick avsked som varande "siuklig" . Familjen har sedan "flött till Hällaryd" , där Isac var född.

Hösten 1764 ersattes Isac Åhman av Jonas Jonsson Meijer - i husförhörslängd och födelsebok står Meijerström, men eftersom Meijer upprepas vid varje mönstrings- tillfälle, bör det väl ha varit det rätta namnet. Jonas var född i Örsby men tycks ha vistats utanför socknen som nygift - äldsta barnet är inte fött i Ljunga. På Svartavad fick Jonas och hustrun Catharina Nilsson en dotter, men flera barn tycks de inte ha haft.

Vid generalmönstringen 1785 noteras, att Jonas Meijer "Begär och får afsked för sjuklighet" . Efter 21 år i Svartavad måste alltså Jonas och Catharina lämna torpet. Under åren 1785-93 bodde sedan Jonas med hustru och dotter i Tamjan, där han står som brukare. Därpå följde några år i Ekeberget, men vart paret Meijer därefter flyttade, är inte noterat.

Roten ersatte i december 1785 med den unge Johan Mell. Det är inte mycket vi får veta om honom - han är smålänning och gift vid mönstringen i januari 1789. Han är nu "Comenderad med flottan till Karlskrona" tillsammans med soldaterna på NO 13 och 14 och givetvis många andra. Sverige hade åter förklarad Ryssland krig och flottan dirigerades norrut från Karlskrona mot Finska viken. I oktober 1789 hålls åter mönstring, nu "uti Lägret wid Lilla Abborfors", där det noteras, att Jonas Mell är "giuk i Lovisa" . Den lilla staden Lovisa, som ligger 8-10 mil öster om Helsingfors, hade fått sitt namn efter drottning Lovisa Ulrika, mor till Gustaf III, och tjänstgjorde under det nu pågående kriget flera gånger som högkvarter för svenskarna. Lilla Abborfors ligger vid Kymmene älv ca 1 1/2 mil öster om Lovisa.

Johan Mell kom inte hem igen vid generalmönstringen i Skillingaryd i juni 1793 noteras, att han är "död den 4 Juni 1790", tydligen i Lovisa. Vidare står, att "Roten ersatt d. 19 april 1791 med" Magnus Hög.

Den nye soldaten kom från Sandsjö med hustrun Sara Nilsson och fem barn. En dotter föddes i Svartavad - ungefär samtidigt börjar de äldsta barnen flytta hemifrån. I rullan noteras, att Hög "Tjent 14 år wid Kongl. Calm. Regemente som honom beräknas" . Han får alltså tillgodoräkna sig de 14 åren.

Hög tjänar för Svartavad i 10 år, varefter han "anhåller och får afskied för blesyren" . Vari blesyren består, meddelas inte. Familjen flyttar 1801 till Foglabo (se s. 43). Roten har "d. 14 Jan. 1801 ärsat med" den 22-årige Jonas Davidsson Stork. Han gifte sig snart med Maja Stina Nilsson. De första åren var inte så roliga för det unga paret. De tre äldsta barnen dog i späda ålder liksom det femte. Som dödsorsaker anges "okänd barnsjuka" , "rödsot" (dysenteri), "bröstqvav" (astma) och "massel" (mässling). I fortsättningen fick dock Maja Stinas barn leva. År 1807 var Stork liksom soldaten på NO 14 Björket tydligen kommenderad till Pommern - Sverige ingick då tillsammans med bl.a. England och Ryssland i en koalition, ett förbund, som skulle bekämpa den franske kejsaren Napoleon. De båda soldaterna från Ljunga är med i en mönstring i juni 1807 i Stralsund. Stork har då avancerat till korpral. Några större strider blev det inte, utan båda kom hem helbrädda. År 1815 flyttade paret Stork, som nu hade två döttrar, till Mejensjö Storegård och efter några år därifrån till Alehög (se s. 4) .

Någon efterträdare på Svartavad fick Jonas Stork tydligen inte, ty vid mönstringen i juni 1818 noteras, att NO 10 är "vacant" och "anslaget till Regt- Musikens underhåll". Åtta år senare är NO 10 "anslagit till UnderOfficers af löning". I juni 1834 står för NO 10 "Förut anslaget till Under Officers aflöning men från den 1 Januari 1834 indraget till Lönefyllnad åt Under Officerare" . Sommaren 1841 är NO 10 från 1 januari 1839 "anslagit till Spel i Nummer", vilket sedan tycks gälla till sommaren 1856. Termen "spel i nummer" förklaras i Nord. Familjebok enligt följande : "Spel. Sammanfattningen av musikanterna i ett regemente, som förr voro dels särskildt

genom kontrakt antagna fältmusikanter, dels s.k. -spel i nummer- , hvilka senare tillhörde manskapet" .

Svartavad finns alltså med i rullorna, även om ingen soldat är skriven där efter Jonas Stork. Obobott är det dock inte. Husförhörslängden för åren omkring 1820 är mycket otydlig och delvis bortbleknad, men i 1817-23 års längd kan man ändå urskilja, att Svartavad fått en torpare, nämligen Arnold Johansson, som med hustrun och hennes dotter kommit från Mejensjö Storegård. De hade båda varit gifta tidigare. Den unga dottern lämnade snart hemmet och torparparet tycks få det ganska besvärligt. I 1824 års längd noteras, att Britta Stina är "sjuklig". Tolv år senare är hon blind och de är båda "utfattige" . Slutligen står de som "inhyses" och Svartavad "arrenderar Sold. Kreutz i Alehög". Arnold Johansson dog våren 1843 och hustrun flyttades året därpå till fattigstugan.

Hur många år Sven Creutz arrenderade Svartavad, framgår inte, men det var nog inte så länge. År 1842 fick i varje fall det till "spel i nummer" anslagna soldattorpet en ny arrendator, Anders Pettersson, som med hustru och två barn närmast kom från Stocken i Örsby. Pettersson, som också står som torpare, flyttade efter 10 år med hustru och dotter till Hylletofta.

Ny arrendator i Svartavad blev änkan Lisa Gertonsdotter Fagelin, som 1852 kom från Vrigstad med fyra barn i åldern 16-2 år. Var det med hjälp av sonen, som var äldst av barnen, som hon lyckades sköta arrendet? Nog måste det ha varit bekymmersamt många gånger.

Lisa Fagelin stannade i Svartavad i 13 år – så länge tycks hon inte tidigare ha bott på samma plats. I varje fall är de fyra barnen födda i olika socknar. År 1865 flyttade hon med de hemmavarande barnen till backstugan Östanskog. Vid 60 års ålder emigrerade hon till Amerika, dit yngsta dottern rest ett par år tidigare.

Vid mönstringen 1853 var NO 10 fortfarande anslaget till "spel i nummer" , men vid mönstringen tre år senare står i stället trumslagaren Malcolm Lind för NO 10. År 1859 transporterades han till Wista härads kompani och ersattes med trumslagaren Eugen Fredrik Lindqvist, som i sin tur 1863 följdes av trumslagaren Fredrik Blomqvist. Ingen av de här tre trumslagarna är skriven på NO 10 i husförhörslängden Lind och Lindqvist tycks överhuvudtaget inte alls bo i socknen. För Blomqvist däremot finns en sidhänvisning och man finner honom på Broddanäs, där han 1866 gifte sig med Carolina Henriksdotter. År 1868 flyttade paret Blomqvist till Vrigstad, men i rullorna står han för NO 10 ända till 1885, då han fått avsked 19 mars. I husförhörslängden står NO 10 hela tiden som "vacant" . Meningarna var tydligen delade.

Sedan Lisa Fagelin flyttat, arrenderades Svartavad av drängen Carl Fredrik Jansson, som närmast kom från Mejensjö Mellangård. Han gifte sig snart med den unga Lisa Sophia Johandotter från Skepperstad. Sju barn föddes i stugan, fast de båda äldsta, ett tvillingpar, dog strax efter födelsen-.'..

Fredrik och Fia blev ett känt par, som levat kvar i minnet långt fram i tiden.

Bl.a. har berättats, att de strävade och slet och hackade upp flera åkrar vid Svartavad. Efter 29 år lämnade de torpet och arrenderade Mossaryd Norregård, tills de 1901 köpte Grönskull (Svinakullen) , det gamla dragontorpet i Mossaryd.

Fredrik och Fia följdes 1894 i Svartavad av soldaten Claes Peter Creutz, som med hustrun Elisa Mathilda Nilsson, fem söner och en dotter kom från NO 13 Alehög, där familjen bott i ett par omgångar. Året därpå föddes ännu en son i Svartavad.

Samtidigt börjar de äldsta barnen lämna hemmet. För den äldste sonen, Carl, noteras, att han "stud. vid Chalm. " och att han är "underingenjör". Den näst yngste, Elof, emigrerade till Amerika 1896 vid 20 års ålder och följdes två år senare av den yngre brodern Oscar Edvard.

För Carl Creutz noteras i husförhörslängden 1881-85 "mkt begåfvad", veterligen den enda gången en sådan notering förekommer i socknens längder. De nio barnen Creutz, som växte upp under enkla förhållanden i de båda soldattorpen Alehög och Svartavad, var nog alla både väl begåvade och företagsamma. Åtminstone fem av de sju sönerna emigrerade till Amerika, åtminstone tre av sönerna blev civilingenjörer. Det märkligaste levnadsödet hade den äldste. Hur den fattige soldatsonen bar sig åt, vet nu ingen, men år 1893 blev han färdig civilingenjör vid Chalmers bara 21 år gammal. Hur klarade han t.ex. ekonomin? Hade han någon "sponsor"?

Unge Carl fortsatte med specialstudier vid Tekniska Högskolan i Stockholm och hade sedan en tid tjänst i Jönköping. Där blev det enligt V.E. Modig, d v s Gustaf Högberg, i en artikel i Smålands Dagblad 1967 efter en intervju med Carls brorson Tore i Göteborg en romans med en societetsflicka. Men flickans pappa sade nej – en enkel soldatson dög inte åt hans dotter.

Förmodligen både ledsen och besviken gav sig Carl då ut i världen, såg och lärde.

Efter anställningar på varv i Göteborg och Stockholm flyttade han till Riga, där han

1902 blev överingenjör på ett varv. Året innan hade han gift sig med den ryska storfurstinnan Maria Sankovska von Bronkowski – ett strå vassare än en småstadsflicka från Jönköping.

Carl Creutz tycks ha varit en orolig själ. Med sin furstinna flyttade han runt i världen och hade tydligen aldrig någon svårighet att få höga befattningar. Åren 1907–08 arbetade han på ett stort varv i Quincy i Massachussets, därpå blev han chef för Ochta skeppsvarv i Petersburg. Några år senare, 1913–16, var han chef för ett annat stort varv i Golutvin. Sedan kom revolutionen och Carl Creutz och hans furstinna måste fly hem till Sverige. Han kom helt utblottad, sade de, som mindes – han lär ha haft kr. 50.000:– i årslön, en mycket stor summa på den tiden.

Naturligtvis fick Carl Creutz en bra befattning i Stockholm, men efter krigsslutet flyttade han tillbaka till Ryssland, rättare sagt till Sovjet, där man höll på med återuppbyggnadsarbetet. Den här gången fick han uppdrag för den ryska järnvägskommissionen och kom att arbeta med lok i stället för med fartyg.

Den ryska tiden blev inte så lång. År 1923 flyttade Carl för gott till Amerika, där han snart kom att ingå i ledningen för ett stort företag med dotterbolag över mest hela världen. Han kom att medverka vid konstruktionen av fartyg (mest krigsfartyg), lok, järnvägsvagnar, mudderverk, broar och mycket annat – han var en utomordentlig teknisk begåvning.

Framgångarna tycks aldrig ha stigit Carl Creutz åt huvudet. Flera gånger var han hemma i det enkla föräldrahemmet – nog måste de gamla ha varit bra stolta över sin berömda son. Nej, märkvärdig blev han inte. Vid torpskyltningen berättade någon med stolthet, att åtminstone en gång hade Carl bjudit några av pojkårens kamrater på middag på Stora Hotellet de lyckliga var Karl Lokrantz och Karl Svensson i Komstad, J. A. Mejenqvist i Sävsjö och Karl Mejenqvist i Mejensjö. År 1940 var han hemma sista gången. Han avled 1942.

Brodern Emils hustru har i ett brev till lärare Schultz berättat en del om Carl, bl.a. att han talade åtta språk, gärna skrev poesi och var en stor djurvän – han matade gärna duvorna i parken i Pittsburgh under sina sista år.

Carl hade på något sätt på egen hand tagit sig fram till examen vid Chalmers.

Bröderna Emil och Gunnar fick det lite lättare, storebror hjälpte dem. Emil fick låna 3.000:–, har hans änka berättat i det ovannämnda brevet, gick igenom Chalmers och nådde så småningom även han chefsbefattningar i amerikanska företag. Han avled 1952 och har fått sitt sista vilorum bredvid föräldrarna på N. Ljunga kyrkogård. Den tredje civilingenjören Creutz, Gunnar, stannade i Sverige och Göteborg. Carl och Emil tycks inte ha haft några barn, Gunnar hade i varje fall en son.

År 1900 lämnade Claes Peter och Mathilda Creutz och de fyra yngsta ännu hemmavarande barnen Svartavad och flyttade in till samhället, till Skogslätt, nuvarande Ljungagatan 31, som Creutz själv byggt. Indelningsverket hade upphört och Creutz försörjde sig i fortsättningen som stenhuggare. Bl.a. byggde han bron över Torkån 1901, sedan den gamla bron förstörts vid en kraftig översvämning. Creutz avled 1937 och hustrun 1942. De fick alltså uppleva sönerns framgångar.

Någon ny invånare i Svartavad blev det inte, utan det stod tomt och förföll allt mer. 1 1910 års längd är det struket. Någon berättade, att boningshuset rivits omkring 1915 och återuppförts som ladugård i Mejensjö. Kanske var det så.

Svartavad låg i backen strax norr om vägen från Alehög mot Lyckoborg inte långt från Sjöstorp. Vid skylttillfället anades rester av källan och källaren mellan

vägen och järnvägen. En lada eller loge finns ännu kvar.

ST. NO. 10 Svartavad

Mejensjö Norregård

Sold. Nils Mattsson

Sold. Nils Larsson född ca 1696

Sold. Per Jönsson född ca 1698

Sold. Carl Johansson född ca 1691

Sold. Anders Nilsson Swahn född ca 1707

h. Kirstin

d. Cathrina " 1731 i Ljunga

s. Isac " 1733 " "

s. Israel " 1736 " "

s. Eric " 1739 " "

Sold. Ivar Åhman	född 1717		
h. Maria	" 1717		
s. Johan	" 1746	i Ljunga	
d. Ingeborg	" 1750	" "	
d. Helena	" 1752	" "	
Sold. Isac Månsson Åhman	född 1722	i Stockaryd	
h. Lena Samuelsdtr	" 1716	" Hjärtlanda	
d. Annica	" 1743		
s. Nils	" 1745	i Ljunga	
d. Karin	" 1747	" "	
d. Maria	" 1750	" "	
s. Johan	" 1753	" "	
d. Christina	" 1756	" "	
s. Jonas	" 1759	" "	
Sold. Jonas Jonsson Meijer	född 1739	i Ljunga	
h. Catharina Nilsdtr	" 1732		
s. Johan	" 1763		
d. Maria	" 1767	i Ljunga	
Sold. Johan Mell	född 1766		
h. Lisa			
Sold. Magnus Hög	född 1754		
h. Sara Nilsdtr	" 1752		
d. Annica	" 1777		1792 t. Bringetofta
d. Stina	" 1780		1794 t. Sandsjö
s. Sven	" 1782		1798 t. Näsby
s. Johannes	" 1787		
s. Andreas	" 1790		
d. Johanna	" 1794	i Ljunga	
Sold. Jonas Danielsson Stork	född 1779		
h. Maja Stina Nilsdtr	" 1784		
d. Anna Catharina	" 1803	i Ljunga	död 1803
s. Anders Magnus	" 1804	" "	död 1808
d. Gustafva	" 1806	" "	död 1807
d. Gustafva	" 1809	" "	
d. Stina Catharina	" 1811	" "	död 1811
d. Sophia	" 1812	" "	
T. Arnold Johansson	född 1765		
2h Britta Stina Abramsdtr	" 1767		
hennes d. Sara Lisa Johannesdtr	" 1804		1824 t. Bringetofta
T. Anders Pettersson	född 1790	i Vrigstad	
h. Anna Stina Svendsdtr	" 1794		
s. Josef	" 1824	i Svenarum	1843 t. Mejensjö Södergård
d. Johanna	" 1833	" "	
Änk. Lisa Gertonsdtr Fagelin	född 1811	i Hjälmseryd	
s. Frans August Johansson	" 1836	" Vallsjö	
d. Anna Sofia Johansdtr	" 1840	" Bringetofta	
d. Kristina Katrina Johansdtr	" 1844	" Hylletofta	1865 t. Kockhemmet
d. Mathilda Elisa Johansdtr	" 1850	" Vrigstad	
Arr. Carl Fredrik Jansson	född 1831	i Hjärtlanda	
h. Lisa Sofia Johansdtr	" 1841	" Skepperstad	
s. Frank	" 1867	" Ljunga	död 1867
d. Emma Maria	" 1868	" "	
s. Carl August	" 1872	" "	1892 t. Bringetofta
s. Johan Alfred	" 1876	" "	
s. Gustaf Adolf	" 1880	" "	
s. Oskar Vilhelm	" 1885	" "	

Sold. Claes Peter Creutz	född 1847	i Ljunga	
h. Elisa Mathilda Nilsdtr	" 1851	" Hultsjö	
s. Carl Alfred	" 1872	" Ljunga	1897 t. Göteborg
s. Gustaf Elof	" 1876	" "	1895 t. Mejensjö Mellangd
s. Oscar Edvard	" 1878	" "	1898 t. N. Amerika
d. Hilma Mathilda	" 1883	" "	död 1908
s. Klas Emil	" 1886	" "	
s. Erik Martin	" 1892	" Bringetofta	
s. Gunnar Albert	" 1895	" Ljunga	

Mathilda och Claes Peter Creutz, tidigare Svartavad och Alehög, på hans 90-årsdag 1937 i Skogslätt.